

VAN GROEI EN BLOEI EN JAARGETIJD.

Mei is even goed Groeimaand als Bloeimaand. In April is het meeste struikgewas in blad gekomen, in Mei is het de beurt van de groote boomen, van eik en beuk, van esch en populieren. Je raakt daar nooit aan uitgekeken. Het begint al in eind April, wanneer in het beukenbosch de „voorloopers” zich vertoonen: enkele boomen, enkele takken zelfs, die met hun frisch jong groen de vlag uithangen in het nog donkere bosch. Het zijn jaar in jaar uit dezelfde boomen, dezelfde takken, alweer een fraaie uiting van individualiteit.

Weldra ontluiken de andere knoppen en de jonge twijgjes hangen aanvankelijk slap neer. Ook eventjes letten op de drievoudige „regen” in het bosch: eerst de knopschubben, daarna de steunblaadjes en eindelijk de mannelijke katjes. Met elkaar vormt dat een dicht kleed op den boschgrond, maar heel vergankelijk.

En dan gaan langzamerhand de neerhangende takjes zich strekken en eindelijk zich opheffen, een van de gegevens voor den „natuurlijken kalender”. Het duurt tot in Juni, eer die twijgjes hun definitieven stand hebben ingenomen. Soms lijkt het, alsof ze het niet kunnen klaarspelen, vooral de eindloten van de zijtakken aan twintigjarige beukjes. Ik heb er een paar in Thijsses’ Hof, daarvan dacht ik, dat ze dit jaar (1940) wel het uiterlijk van treurbeuken zouden behouden. Slierten van meer dan een meter lang hingen slap omlaag nog in het eind van Mei. Maar het kwam toch in orde. Ze brachten het evenals de tak, waaruit ze ontsproten, tot den horizontalen stand en die beuk begint nu een breede kroon te vormen.

Maar een echte kroon heeft hij nog lang niet want de toploot groeit nog recht omhoog. De twijg die uit de hoogste knop ontspruit hangt natuurlijk ook eerst krom, maar gaat behoorlijk den verticalen stand innemen, vorderde dit jaar 60 cm. Beuken blijven lang jong, ik ken veertigjarige, die nog niet zijn begonnen hun kroon „af te ronden”. Mettertijd gebeurt dat toch wel en dan krijgen we boomen te zien, die hun maximalen groei hebben bereikt en ondanks de jaarlijksche ontplooiing der knoppen, toch niet of nauwelijks hooger worden. Wanneer heel oude beuken geveld worden (dat gebeurt dezer dagen nog al eens) kijk er dan eens naar, hoe dat zit met den aanwas in de allerhoogste twijgen.

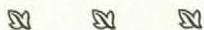
Doordat de beuk aanvankelijk zeer zuiver de knopstand $\frac{1}{2}$ heeft, maakt hij in zijn eerste tiental jaren zijtakken afwisselend rechts en links en krijgt dus een plat en breed figuur, net als een leiboom. Dit heeft de menschen op het idee gebracht, hem dan ook te gebruiken als haag. De haagbeuk doet trouwens precies hetzelfde. Nu is het ook weer onderhoudend, er op te letten hoe de beuk in den loop der jaren ook zijn derde dimensie weet te verwerven. Aan vrij staande beuken is tot op hoogen leeftijd aan de onderste zijtakken dat één rechts één links nog duidelijk te zien.

Met eenmaal komen ook de kiemplanten van den beuk te voorschijn en leveren hun gruwelijk verschijnsel van kindersterfte. Houd eens een perceeltje in de gaten en zie, welke hun derde jaar bereiken. Als ze eenmaal zoo ver zijn, hebben ze al goede levenskansen. Een groot verschil hiermee geeft onze gewone ahorn, wiens jeugdig nageslacht op verwaarloosde buitenplaatsen vaak optreedt als onkruid.

Welke boom komt het laatst in blad? De esch is meestal later dan de eik, de accacia nog later. Van de populieren komt de abeel het eerst in blad, reeds eind April en dan ziet hij met zijn wit loover er een paar dagen net uit als een bloeiende pereboom. Dan volgen de „canada’s” en daarna onze eigen zwarte populieren, allemaal eerst heel mooi teer roodbruin met goudglans. En de laatste is mijn goede vriend de esp, een van mijn vele stokpaardjes. Ik ken hier drie groepen van espen. Een daarvan staat midden Mei al heel aardig in blad. De tweede komt een dag of tien later. En de derde brengt ons ieder jaar in spanning en we zeggen begin Juni nog: „nu is dat boschje toch stellig dood”. Maar jawel eindelijk komt het ontluiken, eerst vaal en bruin en dan in vollen bladertooi. Dat boschje is nog al uitgestrekt, een paar hektaren. Waarschijnlijk echter is het één individu. Het staat in de Spinnepop, een der mooiste duinvalleien in Zuid-

Kennemerland. Ik zal er een paar stekken van overbrengen naar Thijsse's Hof en als die dan na eenige jaren nog volharden in hun „laatheid" dan beschrijf ik dien boom als een variëteit „serotina". Het zou echter kunnen zijn, dat die Spinnekop een apart microklimaat heeft.

JAC. P. THIJSSSE.

VRAGEN EN KORTE MEDEDEELINGEN.

De Addertong (*Ophioglossum vulgatum* L.) in Friesland. Bladerend in eenige vroegere deelen van „De Levende Natuur" las ik in jaargang 33, afl. 12, p. 414 het berichtje van K(oopmans)-F(orstmann) en K(oopmans) over de vondst van de addertong in de Warren ten Zuiden van Hardegarijp in 1927. Omdat dit toen de eenige bekende vindplaats op het vasteland van Friesland zou zijn, verzochten de schrijvers om eventuele andere vindplaatsen mede te deelen. Daarbij voldoe ik hierbij ruim 10 jaar na dato, want 30 Juni 1937 was ik zoo gelukkig onder Eernewoude eenige „bloeiende" exemplaren aan te treffen op een striep ongemest hooiland ten Oosten van de Raansloot. Het kwartierhok weet ik niet direkt aan te geven, maar kadastraal was het: gemeente Bergum, sectie E, nr. 246. Tusschen het dichte, matig hooge gras kon ik 6 sporenstengeltjes ontdekken. Ik plaatste een merkje in de nabijheid en verzocht den man, die het gras spoedig zou gaan maaien, rond de addertongen een m² gras te laten staan. Dit is geschied en zoo hebben de sporenstengeltjes zomer 1937 ongestoord hun functie verricht. Als medewaarnemer wil ik hier Ir. J. Vlieger noemen, wien ik de groeiplaats 4 Juli 1937 kon laten zien. Hoewel ik dit terrein in 1938 en 1939 nog af en toe bezocht heb en naar addertongen heb uitgekeken, zag ik dit varentje niet opnieuw en op de ongemaaide plek kwam helaas een *Juncus* spec. tot vrij krachtige ontwikkeling.

Bilthoven, Nov. 1940.

G. A. BROUWER.

Reusachtige Oranje Bekerzwam. Op het terrein van ons Sanatorium Sonnevancq bij Harderwijk ligt een uitgestrekte oude vuilnisbelt, waarop in overvloed *epilobium*, bitterzoet enz. groeit. Dus wat men in de flora noemt een „ruige" plaats.

Onder vrij lang gras groeien daar de Oranje Bekerzwammen (*Peziza aurantia*) bij honderden. De grootste, die ik vanmiddag mat, had een diameter van 21 c.m.

De laatste drie jaar wordt deze belt niet meer gebruikt, omdat ons vuilnis nu door de gemeentedienst wordt gehaald.

Voor zover wij weten groeien ze er nu ook deze drie jaar. Verder komen deze zwammen op ons terrein niet voor. Alleen kleinere exemplaren vonden wij tusschen de steenen bij een der gebouwen. Een der doktoren had de groote zwammen op haar kamer en bewandelt steeds dezen weg. Waarschijnlijk zijn de kleintjes opgekomen uit sporen van de groote.

Harderwijk, 22 Oct. '40.

D. BERGSMAN.

Het lot van Griend. Velen meenen, dat de ondergang van Griend onvermijdelijk is en dat de afsluiting van de Zuiderzee den genadeslag heeft toegebracht. Misschien is dat ook zoo. De afbraak van Griend is een proces, dat al eeuwen gaande is en we verkeerden nu misschien in het laatste bedrijf. Met dien genadeslag moeten we het niet zoo heel hoog opnemen. Reeds lang voor de afsluiting invloed kon uitoefenen, bestond het dreigement van doormidden-breken, veranderde de flora sterk en teisterden zomer-stormvloed en de broedende Groote Sterns. Het eilandje, of beter gezegd het hoogste gedeelte van de Grienderwaard verplaatste zich al meer en meer zuidoostwaarts, aan den noordwestkant een breede kleiige abrasievlakte overlatend, een uitgestrekte ondiepte.

Deze ondiepte vermindert de aantasting door den Vliestroom en strekt dus tot beveiliging van het eiland, dat in den loop der tijden dus in rustiger omgeving zou kunnen geraken en — schelpen, zand, en begroeiing helpende — zelfs op eenig herstel zou kunnen hopen.

Ik schreef hierover aan een mij zeer vertrouwd deskundige op het gebied van de hydrografische toestanden in Zuiderzee en Waddenzee en kreeg het volgende antwoord:

„Uw verhaal over Griend lijkt mij in principe juist. De afsluitdijk heeft een gewijzigden toestand geschapen en we gaan dus naar een nieuw evenwicht. Eerst naderen we dat hard, maar later langzamer en theoretisch komen we er alleen asymptotisch, dus na oneindig langen tijd. Mijn inzicht wijkt in zoverre af van het uwe, dat ik vrees, dat het nieuwe evenwicht geen plaats voor Griend heeft. Het wordt nu te veelvuldig sterk aangevallen of geheel overstroomd, zoodat het wel moet worden verspreid. Weliswaar wijkt het daarbij uit naar O.Z.O., dus in